

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยตรง ทั้งนี้เพราะการดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่รายรอบตัว และต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะอยู่รอดภายใต้สิ่งแวดล้อมต่างๆ จนทำให้มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมด้วย (เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, 2522) มนุษย์จะคงอยู่ได้อีกีผลของสิ่งแวดล้อมซึ่งต่อมามนุษย์ก็ได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นปัจจัยในการพัฒนาประเทศ และให้สอดคล้องกับอัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่เนื่องจากมนุษย์ขาดการวางแผนที่เหมาะสมในการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น จึงทำให้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากมาย

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมนุษย์ และยังหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน ดังที่ นาท คัททิวรีนิห์ และพลกรัฟส์ สมุทรสาคร (2528) ได้ให้ความหมายว่าทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวเราคือ สิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต สามารถแบ่งออกเป็น 2 พวกใหญ่ๆ คือ

1. สิ่งแวดล้อมในด้านรูปธรรม (Concrete Environment) ได้แก่

1.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) หมายถึง สิ่งไม่มีชีวิต (Abiotic Resources) ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ดัดแปลงขึ้น โดยอาศัยความรู้ทางเทคโนโลยี หรือความสามารถทางศิลปะ เช่น บ้านเรือน ถนน โรงงาน วัด ภาพเขียน เป็นต้น

1.2 สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ (Biological Environment) หมายถึง สิ่งมีชีวิต (Biotic Resources) ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช จุลชีพ เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อมในด้านนามธรรม (Abstract Environment) ได้แก่ ระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

เกษม จันทรแก้ว (2527) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม คือ สิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เห็นด้วยตาเปล่า รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นอีกทั้งอาจจะเป็นรูปธรรมและนามธรรม ส่วนชเรศ ศรีสถิตย์ และพักตร์พินล เพ็ชรล้ำเลิศ (2533) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมคือ สิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิตที่ปรากฏอยู่รอบๆ โดยสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อาศัยพึ่งพากันในบางโอกาส และเบียดเบียนกันในบางโอกาส

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2530) ได้นิยามไว้ว่า สิ่งแวดล้อม คือ "ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม และแบบแผน ความเชื่อ ประเพณี) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงกันเป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน และผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนในการเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งออกจากหลักเล็งไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรหรือวัฏจักรซึ่งเกี่ยวโยงกันทั้งระบบ"

จากความหมายของสิ่งแวดล้อมข้างต้น สามารถสรุปเป็นความหมายรวมได้ว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ได้ ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ต่างก็มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกันและกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนและก่อให้เกิดผลกระทบซึ่งกันและกันตลอดจนมีอิทธิพลเกี่ยวโยงกับตัวเราไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศหนึ่ง ขณะนี้ได้ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมเช่นกัน และนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นสำหรับมูลเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ความรายงานของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2529) มีดังต่อไปนี้

- ก) ขาดการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
- ข) การพัฒนาชนบทยังเป็นไปอย่างไม่เหมาะสมและไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร ทำให้ไม่สามารถลดความยากจนในชนบทได้และก่อให้เกิดปัญหาการอพยพของคนชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ ดังเช่น กรุงเทพมหานคร

ค) การปล่อยให้เมืองต่างๆ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครเติบโตอย่างไม่มีการวางแผนและไม่สนใจโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เกี่ยวกับการควบคุมขีดของเสีย ออกจากชุมชน

ง) ไม่มีการควบคุมการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมทั้งในเมืองและในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ที่ดินในการอุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัย

จ) การรับเทคโนโลยีบางอย่างที่ไม่เหมาะสมเข้ามาใช้ภายในประเทศ ทั้งในด้านการดำรงชีวิตประจำวันและในด้านการผลิต

ฉ) มาตรการการที่เหมาะสมในการควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

สาเหตุที่สำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมประการหนึ่ง เกิดจากการเพิ่มของจำนวนประชากรในประเทศ ซึ่งย่อมหมายถึงความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิตนั้น หากขาดการวางแผนการใช้ซึ่งมีประสิทธิภาพจะเกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปและอาจทำให้เกิดผลเสียอย่างร้ายแรงในอนาคต ถ้ายังมีการทำลายหรือการใช้ทรัพยากรธรรมชาติกันอย่างไม่ระมัดระวังอีกต่อไปนอกจากนี้ ยังเกิดการขยายตัวเมืองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเมืองและขาดการวางแผนและผังเมืองไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดปัญหาของเมือง เช่น การใช้ที่ดินอย่างไม่มีการวางแผน ปัญหาการจราจร การขาดแคลนทางด้านสาธารณูปโภคและการบริการ รวมทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นการแสดงถึงความเสื่อมโทรมทางกายภาพ สังคมและคุณภาพชีวิตของคนเมืองลงในทุกขณะ นอกจากนั้นการขยายตัวทางอุตสาหกรรมด้วย ซึ่งถ้าหากขาดการวางแผนหรือควบคุมที่เพียงพอ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย อากาศเสีย รวมทั้งสารพิษที่โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยออกมา ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชากรด้วย ปัญหาต่างๆ เหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันก่วงทีแล้วจะเกิดผลเสียและอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นอย่างมาก (สิริพร สุจริตจันทร์, 2534)

จากสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันทำให้หลายหน่วยงานเล็งเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงทำให้การศึกษาหาความรู้ และให้ความสนใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539) ได้กำหนดทิศทางและแนวนโยบายในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือแนวนโยบายทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพ

ชีวิต โดยจัดให้มีการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีการเพิ่มพูนทักษะและความรู้ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมแก่ประชาชนทุกกลุ่ม โดยมีมุ่งการปรับปรุงการบริหารการใช้และบูรณะทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการป้องกันและแก้ไขสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2534)

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญ และได้มีนโยบายรองรับปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้กำหนดนโยบายไว้ในทิศทางและนโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อจัดการศึกษาให้เยาวชนและประชาชน ได้เรียนรู้ถึงสภาพสิ่งแวดล้อมพื้นฐานของประเทศและของโลกโดยเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ให้ความสำคัญและจริงจังที่จะร่วมกันรับผิดชอบเสริมสร้างในการอนุรักษ์และนำสิ่งแวดล้อมไปใช้ อย่างคุ้มค่า โดยพัฒนาหลักสูตรให้มีการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในหลักสูตรทุกระดับ ไม่ว่าจะ เป็นการศึกษาทั้งในรูปแบบวิชาเฉพาะและการบูรณาการกับวิชาต่างๆ ตามความเหมาะสมเพื่อให้ ผู้เรียนตระหนักในปัญหาและความต้องการ รู้จักคิดวิเคราะห์ กำหนดทางเลือกที่จะตัดสินใจในการดำเนิน การอย่างเหมาะสม (พะยอม แก้วกำเนิด, 2532)

ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม ควรเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และเน้นหนักในระดับมัธยมศึกษา เพราะนักเรียนในระดับมัศึกษามีความเจริญทางร่างกายและระดับสติปัญญา ตลอดจนวุฒิภาวะพอที่จะเรียนรู้ถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่มีต่อสังคมได้เป็นอย่างดี ดังจะ เห็นได้จากการศึกษาที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้บูรณาการเนื้อหาทางด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปในหลักสูตรวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก

สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวนี้ ครูนับว่าเป็นผู้ที่ มีบทบาทมากในการถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพราะครูมีฐานะเป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) และมีหน้าที่ปลูกฝังเจตคติเพื่อให้นักเรียนเกิดความตื่นตัวในเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง โดยเฉพาะครูวิทยาศาสตร์และครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร เพราะเป็นผู้สอนเนื้อหาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา และมีโอกาสสัมผัสปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมโดยตรง

อย่างไรก็ตามเนื้อหาวิชา ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการสอนความรู้ออกแก่นักเรียนเฉพาะที่มีในบทเรียนหรือสอนตามที่ครูมีความรู้มาแต่เดิมนั้นย่อมเป็นการไม่เพียงพอฉะนั้นครูจะต้องสอนความรู้ใหม่ๆทันเหตุการณ์แก่นักเรียนเสริมสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่า เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าและความเป็นจริงในสังคม วิธีที่ครูจะสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ใหม่ๆ แก่นักเรียนได้นั้น คือ ครูต้องขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและเป็นผู้นำทางวิชาการแก่นักเรียนได้ครูจึงต้องเฝ้าหาความรู้สำรวจและปรับปรุงแก้ไขตนเองและงานสอนอยู่เสมอ มีความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียรมีความคิดริเริ่มและค้นคว้าหาวิธีการสอนใหม่ๆมาสอนศิษย์ เพื่อให้การเรียนสอนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

การแสวงหาความรู้ของครูนั้น วิลเลียม แอล คาร์เตอร์, คาร์ล ดับบลิว แฮนเซน และ มาร์กาเรต จี แมกซิม (William L. Carter, Carl W. Hansen and Margaret G. Maxim 1962:371) เสนอแนะว่า ครูสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นกว่าเดิม การเข้ารับการฝึกอบรมจากสถาบันการศึกษาเป็นครั้งคราว การพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูด้วยกัน การเข้าฟังคำบรรยายของผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา การจัดโปรแกรมการศึกษาด้วยตนเอง ตลอดจนการค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ เช่น เอกสารการพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นวิธีการที่ครูได้รับทราบข่าวสารและครูสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุด และจากการแสวงหาความรู้ของครูจากการอ่านหนังสือ "Handbook for Social Studies Teaching" (1967:179-190) ซึ่งเป็นผลงานของสมาคมครูสังคมศึกษาแห่งนครนิวยอร์ก ได้มีการสรุปข้อเสนอแนะที่น่าสนใจดังนี้ ครูจะเจริญในอาชีพได้จะต้องมีการอ่านอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นครูในระดับชั้นใดก็ตาม จะต้องปรับปรุงตนเอง การปรับปรุงตนเองด้วยการอ่านจะทำให้เป็นคนฉลาดรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นผู้ที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาลึกซึ้งและยังรู้เรื่องต่าง ๆ ที่ตนเกี่ยวข้องด้วย การเลือกหนังสืออ่าน ควรเป็นข่าวรายวัน ข่าวสังคม ข่าวการศึกษา บทความทางด้านวิชาการ และทางด้านการเรียนการสอน จิตวิทยา เมื่อครูเป็นผู้สนใจอ่านแล้วก็จะไปค้นคว้าไปในการกระตุ้นและฝึกนิสัยการอ่านให้กับนักเรียน การอ่านของครูจะช่วยให้ครูฉลาดในการเลือกหนังสืออ่าน ประกอบการเรียนการสอน การแก้ไขปรับปรุงแนวการสอนและคำบรรยายให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนเนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อม ได้เล็งเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะยึดเอาเนื้อหาในบทเรียนและใช้วิธีบรรยายแบบเก่าอย่างเดียวไม่ได้ เพราะจะทำให้ความรู้ที่ถ่ายทอดแก่นักเรียนมีอยู่ในวงจำกัด ดังนั้น ครูจึงควรให้ความสนใจและหาทางใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ให้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นสถาบันสื่อมวลชนสถาบันหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมที่จะใช้ในการให้ความรู้และให้การศึกษาแก่ประชาชนมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ ดังนี้คือ

1. **ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Completeness)** เนื่องจากความรวดเร็วในการเสนอข่าวต่างๆ ทางหนังสือพิมพ์นั้นจะช้ากว่าวิทยุและโทรทัศน์ กล่าวคือ ความรวดเร็วในการเสนอข่าวดารานั้นจะมีส่วนผกผันกับความสมบูรณ์ของเนื้อหา ดังนั้น หนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อที่ช้ากว่าวิทยุและโทรทัศน์ จึงสามารถให้เนื้อหาที่ลึกซึ้งสมบูรณ์ได้มากกว่า

2. **ความกว้างของเนื้อหา (Breadth)** หนังสือพิมพ์นั้นได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นประเภทต่างๆ ตามความสนใจของผู้อ่าน จึงสามารถเสนอเนื้อหาได้กว้างขวางหลากหลาย สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้ทุกกระดัย ไม่ว่าผู้อ่านจะมีอายุ เพศ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้ แตกต่างกันอย่างไรรก็ตาม

3. **ความน่าเชื่อถือ (Believability)** คนเรามักจะเชื่อในข่าวสารที่ได้อ่านหรือได้เห็นมากกว่าได้ยิน ดังคำกล่าวที่ว่า "สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น" ถึงแม้การเสนอข่าวสารทางโทรทัศน์จะทำให้ผู้ชมได้เห็นทั้งภาพและได้ยินทั้งเสียง แต่ภาพทางโทรทัศน์นั้นจะผ่านสายตามู้ชมไปอย่างรวดเร็ว

4. **การใช้อ้างอิง (Referability)** ข่าวสารที่ปรากฏทางหน้าหนังสือพิมพ์จะมีข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ มากกว่าสื่ออื่น ๆ และสามารถนำมาอ้างอิงได้ตลอดเวลา

5. **การเสนอซ้ำ (Repetition)** หนังสือพิมพ์จะมีการติดตามข่าวและเสนอรายละเอียดอยู่เสมอหลังจากที่ได้มีการเสนอข่าวครั้งแรก ในขณะที่วิทยุและโทรทัศน์นั้นจะมีข้อจำกัดในเรื่องต่างๆ เช่น ปริมาณข่าวและเวลาในการนำเสนอ

6. **ความถาวร (Permanence)** ข่าวสารที่เสนอทางหนังสือพิมพ์นั้นเมื่อเวลาผ่านไปผู้อ่านสามารถกลับมาอ่านได้อีก แต่ข่าวที่เสนอทางวิทยุและโทรทัศน์นั้น เมื่อเสนอรายการผ่านไปผู้ฟังและผู้ชมไม่สามารถย้อนกลับมาดูได้อีกถ้าไม่มีการบันทึกเทปไว้

(ชวรัตน์ เชิดชัย, 2527)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2521:14) ได้กล่าวถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ ต่อการศึกษาไว้ สรุปได้ว่า ในปัจจุบันได้มีการนำเอาสื่อมวลชนมาใช้เป็นสื่อการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการเรียนจากตำราการอ่านหนังสือพิมพ์ ฝั่งวิทยุ ชม โทรทัศน์ ภาพยนตร์ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ให้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในด้านการเรียนการสอน สามารถใช้ได้ครบทุกวิชา ผู้สอนควรแนะนำให้นักเรียนอ่านประจำและแนะนำให้รู้จักคิดวิเคราะห์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อ การสอนด้านสิ่งแวดล้อม และความสำคัญของสิ่งแวดล้อม รวมทั้งหนังสือพิมพ์รายวันนั้นมีความจำเป็น และมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการรักษาสภาพแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์ รายวันเป็นสื่อการสอนด้านสิ่งแวดล้อมของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ผลการ วิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนสิ่งแวดล้อมของครูให้มีความรู้ความสามารถ อันจะนำไปสู่การพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความตระหนักและเข้ามามีส่วน ร่วมในการป้องกันและแก้ไขสภาพแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อการสอนด้านสิ่งแวดล้อมของครูระดับมัธยมศึกษาตอน ต้น ในกรุงเทพมหานคร ในด้านวิธีการใช้และระดับการใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อการสอน เป็นบท เรียน และจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม

คำถามในการวิจัย

1. วิธีการใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อการสอนด้านสิ่งแวดล้อมของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นอย่างไร และใช้หนังสือพิมพ์รายวันฉบับใดบ้าง
2. ระดับการใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อการสอนด้านสิ่งแวดล้อมของครูระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์รายวันของครูวิทยาศาสตร์และครูสังคมศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร
2. หนังสือพิมพ์รายวันที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 6 ฉบับ โดยแบ่งตามประเภทของหนังสือพิมพ์ดังนี้
  - ประเภทคุณภาพ ได้แก่ สยามรัฐ และ มติชน
  - ประเภทประชานิยม ได้แก่ ไทยรัฐ และ เดลินิวส์
  - ประเภทผสมผสาน ได้แก่ แนวหน้า และ บ้านเมือง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การใช้หนังสือพิมพ์ หมายถึง การนำหนังสือพิมพ์มาใช้ในการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ใช้เป็นสื่อการสอน ใช้เป็นบทเรียน และใช้จัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราซึ่งเป็นที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ต่างมีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกันและกัน ตลอดจนมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม

หนังสือพิมพ์รายวัน หมายถึง หนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทยที่พิมพ์จำหน่ายเป็นประจำทุกวันในเขตกรุงเทพมหานคร ในที่นี้ได้แก่ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ มติชน ไทยรัฐ เดลินิวส์ แนวหน้าและบ้านเมือง

ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง ครูวิทยาศาสตร์และครูสังคมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษารั้วนี้ ช่วยให้การเข้าถึงการใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อการสอนด้านสิ่งแวดล้อมของครู ซึ่งเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาลักษณะข่าวสารในหนังสือพิมพ์ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและเนื้อหาที่น่าสนใจ เป็นการเพิ่มปริมาณสื่อการสอนของครู เพื่อให้การสอนในวิชาต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย